

Zapraszamy do zapoznania się z warsztatami oferowanymi przez Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna!

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Forma: zajęcia online i stacjonarne

Czas trwania: 45–90 minut

Wiek uczestników: dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, młodzież, dorośli. Oferujemy też zajęcia rodzinne

Terminy i cena: ustalane indywidualnie

Zapisy: warsztaty@etnograficzna.pl

WWW: etnograficzna.pl

Miejsce: stacjonarnie – na terenie

Państwa placówki lub w lokalu

Stowarzyszenia (ul. Warecka 4/6,

Warszawa), online – platforma Zoom

SPIS WARSZTATÓW

I. Etnografia Polski – regiony etnograficzne

- I.1. „Jestem tutejszym”, czyli kilka słów o wielokulturowym Podlasiu (kl. 4–8)
- I.2. Beskid Śląski. Zabawy pasterskie (przedszkole, kl. 0–3)
- I.3. Czy można być turystą we własnym mieście? (kl. 4–8)
- I.4. Etnografia Wisły (kl. 1–6)
- I.5. Kaszubskie nuty: poznajmy region Kaszub (kl. 0–3)
- I.6. Mazowsze: Łowiczanka jestem (przedszkole, kl. 0–3)
- I.7. Mazowsze: Podróż wokół dźwięków, muzyki i tańca (przedszkole, kl. 0–3)
- I.8. Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 4–8, liceum)
- I. 9. Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 4–6)
- I.10. Śladami kultury łemkowskiej (kl. 4–8)
- I.11. Tatarzy i Kruszyńscy (kl. 4–8, liceum, dorośli)
- I.12. Urzecze (przedszkole, kl. 1–4, dorośli)
- I.13. Wilamowice – warsztaty dla najmłodszych (kl. 0–3)

II. Etnografia Polski – obrzędy i zwyczaje doroczne

- II.1. Boże Narodzenie (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)
- II.2. Cztery pory roku w kulturze ludowej – kalendarz, obrzędy i obowiązki (kl. 1–6)
- II.3. Karnawał (przedszkole, kl. 0–6)
- II.4. Noc Kupały (przedszkole, kl. 0–6)
- II.5. Nowy Rok – poznajcie byśki (przedszkole, kl. 0–3)
- II.6. Walentynki dawniej i dziś (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)
- II.7. Wielkanoc (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)

III. Etnografia Polski – życie codzienne i sztuka ludowa

- III.1. Architektura ludowa – wiejskie chatupy (kl. 0–4)
- III.2. Etnodizajn – warsztaty kreatywne (kl. 0–6, dorośli)
- III.3. Etnomuzykologia – wsłuchaj się w otaczający cię świat (przedszkole, kl. 0–8)
- III.4. Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (przedszkole, kl. 0–3)
- III.5. Gwara ludowa (kl. 4–6)
- III.6. Rośliny w kulturze ludowej (przedszkole, kl. 0–6, dorośli)
- III.7. Stroje ludowe (kl. 0–3, dorośli)
- III.8. Sztuka wycinanki łowickiej (kl. 0–6)
- III.9. Zimowe wieczory w wiejskiej chacie (przedszkole, kl. 0–3)

IV. Kultury świata

- IV.1. Afryka – jeden kontynent, wiele kultur (kl. 4–8)
- IV.2. Australia – czas snu. Aborygeńskie mity o Stworzeniu Świata (kl. 0–6, dorośli)
- IV.3. Azja Centralna: od starożytności do dziś (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.4. Bajki japońskie z wykorzystaniem teatrzyku kamishibai (przedszkole, kl. 0–6)
- IV.5. Chanuka (przedszkole, kl. 0–6)
- IV.6. Chleb w kulturach świata (kl. 0–6, dorośli)
- IV.7. Cygański tabor (przedszkole, kl. 0–6, dorośli)
- IV.8. Domy i domki – jak żyją ludzie w różnych częściach świata (kl. 1–6)
- IV.9. Dusza Portugalii (przedszkole, kl. 0–6, dorośli)
- IV.10. Dzień dziecka w Japonii (przedszkole, kl. 0–6)
- IV.11. Fińskie ozdoby bożonarodzeniowe himmeli (kl. 0–6, dorośli)
- IV.12. Gry i zabawy z różnych stron świata (przedszkole, klasy 0–3)
- IV.13. Jak brzmią Chiny? Muzyczna podróż po Państwie Środka (przedszkole, kl. 0–3)
- IV.14. Japońskie Święto Dzieci Shichi Go San (przedszkole, kl. 0–3)

- IV.15. Karnawałowa podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)
- IV.16. Kultura – co to jest i jak ją rozumieć? (kl. 3–8)
- IV.17. Mandala (przedszkole, kl. 0–6, dorośli)
- IV.18. Mity, legendy i opowieści o stworzeniu świata (kl. 1–6)
- IV.19. Muzyka Kaukazu. Przez Armenię i Azerbejdżan (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.20. Na perskim dywanie (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.21. Podróż Jedwabnym Szlakiem (przedszkole, kl. 0–3)
- IV.22. Przez Maroko, Tunezję i Egipt. Muzyczna podróż po Afryce Północnej (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.23. Santería, czyli świat kubańskich wierzeń (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.24. Stodka Turcja. Muzyka i kuchnia (przedszkole, kl. 0–8)
- IV.25. Sowy – tajemnicze i nieuchwytnie. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–6)
- IV.26. Wielkanocna podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)
- IV.27. Wielokulturowość wczoraj, dziś i jutro. Rozmowy o różnicach kulturowych (kl. 4–8)
- IV.28. Wokół gruzińskich legend (przedszkole, kl. 0–3)

V. Tematy społeczne i antropologiczne

- V.1. Antropologia zmiany (kl. 7–8, liceum)
- V.2. Białe-czerwone popcorny, czyli kultura popularna jako nośnik tożsamości narodowej (liceum, dorośli)
- V.3. Edukacja obywatelska. Janusz Korczak i dziecięce marzenia. Tworzenie Kodeksu Praw Dziecka (przedszkole, kl. 0–6)
- V.4. Etnomuzykologia (liceum)
- V.5. Od Banku Czasu i Wymiennika do Ubera, czyli kultura daru dziś (liceum, dorośli)
- V.6. Podwórko, ulica, dzielnica, czyli miasto jako część wspólna (liceum, dorośli)
- V.7. Społeczność oparta na empatii (liceum)
- V.8. Społeczność w czasach pandemii (liceum)

I. Etnografia Polski – regiony etnograficzne

I.1. „Jestem tutejszym”, czyli kilka słów o wielokulturowym Podlasiu (kl. 4–8)

Warsztaty poświęcone różnym grupom kulturowym, które zamieszkują (albo zamieszkiwały) tereny Podlasia i Suwalszczyzny, czyli dzisiejszego województwa podlaskiego. W czasie zajęć uczestnicy poznają między innymi kulturę białoruską, litewską, tatarską oraz żydowską.

I.2. Beskid Śląski. Zabawy pasterskie (przedszkole, kl. 0–3)

Podczas zajęć poznamy zwyczaje górali śląskich. Pobawimy się, jak dawniej dzieci i pasterze wypasający owce na halach. Zatańczymy taniec z palicami, nauczymy się skakać przez patyki jak skoczna sarna i zając oraz zaśpiewamy góralskie przyśpiewki.

I.3. Czy można być turystą we własnym mieście? (kl. 4–8)

Z roku na rok Warszawę odwiedza coraz więcej turystów. Codziennie na ulicach można spotkać mieszkańców z całego świata. Podczas warsztatów uczestnicy wcielą się w odkrywców warszawskich tradycji. Wyruszymy w podróż śladami oczywistego, jak i nieoczywistego warszawskiego dziedzictwa.

I.4. Etnografia Wisły (kl. 0–3, kl. 4–6)

Warsztaty edukacyjne, podczas których spojrzymy na historię i znaczenie rzeki Wisły z antropologicznej perspektywy. Porozmawiamy o tym, jakie znaczenia Wisła miała dawniej i ma obecnie dla ludzi i zwierząt, jaki obraz Wisły funkcjonuje w kulturze i społeczeństwie. Opowiemy ciekawostki oraz legendy i opowieści z nią związane, a także „przejdziemy” się z biegiem rzeki.

I.5. Kaszubskie nuty: poznamy region Kaszub (kl. 0–3)

Zapraszamy na spotkanie z „egzotyczną”, choć bliską kulturą kaszubską. Spróbujemy przetłumaczyć język kaszubski w piosenkach i legendach. Odkryjemy bursztynowy skarb Kaszub i zatańczymy w rytmie falującego morza. Zobaczymy, jak wygląda słynne kaszubskie wzornictwo, posłuchamy diabelskich skrzypiec i burczybasu. Na zajęciach wykonamy również ozdobę inspirowaną kaszubskimi motywami.

I.6. Mazowsze: Łowiczanka jestem (przedszkole, kl. 0–3)

Kultura łowicka jest synonimem regionu mazowieckiego i polskiej sztuki ludowej. Na zajęciach poznamy piękne wielobarwne wzory łowickich wycinanek i haftów. Zatańczymy w rytmie tańców mazurkowych i zaśpiewamy przyśpiewki o łowiczance. Każdy uczestnik wykona własną wycinanko-wyklejankę inspirowaną wzorami łowickimi.

I.7. Mazowsze: Podróż wokół dźwięków, muzyki i tańca (przedszkole, kl. 0–3)

Muzyka towarzyszyła ludziom w różnych chwilach ich życia, podczas świąt i obrzędów, przy zabawie i przy pracy. Na zajęciach zapoznamy się z kulturą Mazowsza właśnie poprzez muzykę. Zajęcia będą miały formę warsztatową o charakterze muzycznym. Uczestnicy będą mieli okazję ćwiczyć słuch i pamięć muzyczną. Dowiedzą się także, jakie instrumenty były charakterystyczne dla kapel z Mazowsza, poznają różne rytmy i melodie.

I.8. Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 4–8, liceum)

Co łączy Niemena, Lady Pank i Fogga? Każdy z nich śpiewał o Warszawie, którą znał i z którą był związany. Teksty piosenek mogą stanowić doskonałe źródło wiedzy o historii, zmianach przestrzennych czy atmosferze miasta. Pokazują też realia, w którym przyszło żyć ich twórcom. W czasie warsztatów uczniowie poznają historię stolicy ukrytą w piosenkach – zarówno tych dawnych, powstałych w międzywojniu, jak i tych zupełnie współczesnych.

I.9. Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 4–6)

W czasie warsztatów spoglądamy na miasto z nietypowej strony i przekazujemy wiedzę na temat często pomijanych elementów dziedzictwa kulturowego stolicy. Inspirujemy uczniów do własnych poszukiwań warszawskich tradycji. Prowadzimy zajęcia warsztatowe na podstawie czterech scenariuszy (do wyboru):

- Scenariusz ogólnowarszawski – warsztaty stanowią podstawę tematyki varsavianistycznej, w czasie zajęć uczestnicy poznają warszawskie symbole, elementy infrastruktury miejskiej, ale również kulinaria czy gwarę. Razem wystuchamy krótkich wypowiedzi mieszkańców Warszawy, by dowiedzieć się, na czym polega praca etnografa-badacza.
- Scenariusz historyczny – na zajęciach nie tylko poznamy tradycje Warszawy, ważne zabytki oraz legendy o Syrence i Bazyliżku, lecz także przybliżymy kilka historii zwykłych warszawiaków, obejrzymy stolicę na dawnych fotografiach oraz stworzymy naszą subiektywną mapę Warszawy.
- Scenariusz wielokulturowy – zajęcia pokażą, jak różnorodność kulturowa Warszawy wzbogacała i wzbogaca nasze miasto. Zwrócimy uwagę na lokalne przejawy dawnej i współczesnej wielokulturowości (np. kuchnia, muzyka, architektura).
- Scenariusz lokalny – podczas zajęć opowiemy o tym, co najbliższe, a często nieznane, czyli tradycjach i historiach lokalnych, związanych z poszczególnymi dzielnicami i osiedlami. Zachęcimy również do samodzielnych poszukiwań i rozmów z mieszkańcami, sąsiadami, którzy mogą przybliżyć historię i specyfikę danej dzielnicy.

I.10. Śladami kultury łemkowskiej (kl. 4–8)

Łemkowie to mniejszość, która niegdyś zamieszkiwała tereny Beskidu Niskiego, Sądeckiego i Bieszczad, a w ramach Akcji „Wiśła” została przesiedlona na tereny północnej i zachodniej Polski. Podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się o historii i zwyczajach tej grupy etnicznej.

I.11. Tatarzy i Kruszyńscy (kl. 4–8, liceum, dorośli)

Bohoniki i Kruszyńscy to główne ostoje mniejszości tatarskiej w Polsce. Dziś w Kruszyńcach oprócz Tatarów, będących muzułmanami, mieszkają także prawosławni i katolicy. Przed wojną mieszkało tu też ponoć kilka rodzin żydowskich. Podczas zajęć poznamy dawną jak i wciąż obecną, szczególnie na Podlasiu, kulturę tatarską.

I.12. Urzecze (przedszkole, kl. 0–4, dorośli)

Urzecze to mikroregion etnograficzny, który swym obszarem obejmuje też część Warszawy. Warsztaty przybliżą ciekawostki dotyczące życia i kultury dawniej na tym terenie. Będzie można też poczuć się kreatorem mody. Uczestnicy stworzą własnoręcznie wykonane laleczki, przybrane w urzeczańskie stroje.

I.13. Wilamowice – warsztaty dla najmłodszych (kl. 0–3)

Cóż to takiego gyśtałt, jypta lub rök? Czy to coś do jedzenia? A może do ubrania? Jeśli jesteście ciekawi, zapraszamy na spotkanie, na którym porozmawiamy o Wilamowianach, ich szczególnym języku i tradycjach. Dowiedziecie się, kim byli śmierguśnicy, jakie ciekawe stroje nosiło się w Wilamowicach, a także, czy Hobbit może mówić po wilamowsku. Nie zabraknie też legendy o księżycu... w studni!

II. Etnografia Polski – obrzędy i zwyczaje doroczne

II.1. Boże Narodzenie (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)

Czy wiecie, skąd się wziął zwyczaj strojenia bożonarodzeniowego drzewka? Co to są świąty? A może zgadniecie, gdzie w domu trzymano podłóżniczkę? Na te i inne pytania znajdziemy odpowiedź podczas świątecznych zajęć. Uczestnicy poznają tradycje bożonarodzeniowe z różnych regionów Polski. Będzie to okazja do zapoznania się z mniej znanymi zwyczajami. Nie zabraknie opowieści wigilijnych, kolęd. Uczestnicy wykonają także ozdoby choinkowe.

II.2. Cztery pory roku w kulturze ludowej – kalendarz, obrzędy i obowiązki (kl. 0–3, kl. 4–6)

Jak można przywołać wiosnę? Jak odpoczywano w długie letnie dni? Co to jest darcie pierza? Jak spędzano zimowe wieczory? Na zajęciach opowiemy, jak dawniej na wsiach w Polsce wyglądały prace rolnicze i gospodarskie. Zapoznamy się z najważniejszymi zwyczajami agrarnymi, z obrzędowością doroczną, a także wykonamy ozdobę inspirowaną wybraną porą roku. Zajęcia mogą dotyczyć szczegółowo konkretnej pory roku lub opowiadać o pełnym roku obrzędowym.

II.3. Karnawał (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Na zajęciach pokażemy uczestnikom karnawałowy „świat na opak”, poznamy postaci pojawiające się w barwnym karnawałowym korowodzie i wykonamy tradycyjne maski karnawałowe.

II.4. Noc Kupały (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Na zajęciach poznamy bliżej wierzenia i zwyczaje związane z Nocą Kupały, zwaną też kupalnocką czy nocą świętojańską. Uczestnicy poznają genezę tego święta i obyczaje z nim związane. Dowiedzą się o znaczeniu ognia w obrzędach. Będą mieli też okazję zapoznać się z powiedzeniami i przysłowiami związanymi z nocą świętojańską. Przybliżymy także trochę ludowych wierzeń na temat mocy ziół. Każdy uczestnik będzie mógł zrobić ozdobną kartkę z zielnika lub dekorację z użyciem roślin.

II.5. Nowy Rok – poznajcie byśki (przedszkole, kl. 0–3)

Na zajęciach poznamy historię obrzędowego pieczywa noworocznego, czyli bysków i nowych latek. Te figurki z ciasta chlebowego, przedstawiające najczęściej zwierzęta, były niegdyś popularne na Kurpiach, Warmii, Podlasiu i Mazurach. W trakcie warsztatów ulepimy własne figurki.

II.6. Walentynki dawniej i dziś (**przedszkole**, **kl. 0–3**, **dorośli**)

Podczas warsztatów dzieci będą miały okazję dowiedzieć się, skąd się wzięły Walentynki. Poznają też niezwykłą postać św. Walentego poprzez legendy i sposoby przedstawiania go w ikonografii. Dzięki zabawom dotkniemy też tematu emocji. Zwieńczeniem zajęć będzie wykonanie serca otulonego ciepłąką wełną, które można komuś podarować.

II.7. Wielkanoc (**przedszkole**, **kl. 0–3**, **dorośli**)

Zajęcia przybliżą dzieciom ludowe tradycje wielkanocne, także te mniej znane, z różnych regionów Polski. Dzieci pobawią się w zabawy przywołujące wiosnę. Wspólnie wykonamy palemki lub pisanki różnymi tradycyjnymi technikami (do uzgodnienia).

III. Etnografia Polski – życie codzienne i sztuka ludowa

III.1. Architektura ludowa – wiejskie chatupy (kl. 0–4)

Wiejskie chatupy – drewniane, malowane, kryte strzechą, z okiennicami, zdobieniami – zachwycają swoją różnorodnością. Podczas spotkania uczestnicy poznają przykłady wiejskich chatup z różnych regionów etnograficznych Polski, dowiedzą się, jak dawniej mieszkano na wsi i co kryło się w poszczególnych izbach, czym były śparogi, czy w kurnej chacie mieszkaly kury, gdzie jaskółka zostawiła swój ogon i co wspólnego z budową domu miały mrówki. Uczestnicy zobaczą, z jakich materiałów budowlanych korzystali nasi pra pra pradiadkowie.

III.2. Etnodizajn – warsztaty kreatywne (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Na zajęciach opowiemy, czym jest projektowanie, wzornictwo i etnodizajn, a także jak można się inspirować kulturą ludową. Zajęcia będą bazowały na sztuce i wzornictwie wybranego regionu (np. łowicz, Kaszuby, Podlasie), a uczestnicy będą mogli zaprojektować własne przedmioty użytkowe z wykorzystaniem ludowych form i motywów.

III.3. Etnomuzykologia – wsłuchaj się w otaczający cię świat (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Muzyka od zawsze towarzyszyła człowiekowi w pracy, w zabawie, przy odpoczynku oraz w obrzędach. W trakcie warsztatów posłuchamy muzyki z różnych stron świata i zastanowimy się, jakie są jej funkcje w kulturze. Uczestnicy dowiedzą się również, z czego były zrobione najstarsze instrumenty świata oraz z jakich materiałów można je zrobić współcześnie. Na zajęciach wykonamy także proste instrumenty muzyczne.

III.4. Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (przedszkole, kl. 0–3)

Podczas spotkania dowiemy się, jak dawniej dzieci mieszkające na wsi spędzały wolny czas. Niegdyś dzieci często pomagały rodzicom przy różnych pracach gospodarskich, na przykład wypasały owce lub zajmowały się kurami. Dlatego dzieci wykorzystywały każdą możliwą okazję do zabawy, także na polu, na pastwisku czy na podwórku. „Ślepa babka”, „Panna róża”, „Wilk i gąski” – znacie te zabawy? Odgadniemy zagadki, poznamy wyliczanki i wymyślimy, do czego w zabawie mogły służyć patyczki i kamyki. Zrobimy również własną zabawkę. Jednym słowem damy się ponieść dziecięcej wyobraźni!

III.5. Gwara ludowa (kl. 4–6)

Język jest istotnym elementem kultury. Ma różne odmiany, zawiera dialekty i gwary. I choć gwary wydają się zapomniane, to jednak z wielu ich elementów czy odmian aktualnie korzystamy, czasem nie będąc nawet tego świadomi. Zajęcia o języku i odmianach gwarowych występujących w Polsce będą dobrą lekcją uświadamiającą, jak wiele tradycji przenika się i tworzy nasz współczesny język i kulturę.

III.6. Rośliny w kulturze ludowej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Czy wiecie, jak wygląda dziurawiec albo przytulia? W jaki sposób pozbywano się kiedyś brodawek? A jak chroniono się przed złą magią? Rośliny stanowiły ważny element kultury ludowej. Od wieków znana jest ich różnorodna moc i właściwości. Na zajęciach zapraszamy do wejścia w świat ziół. Poznamy kilka roślin i ich lecznicze, a nawet magiczne właściwości i zastosowania.

III.7. Stroje ludowe (kl. 0–3, dorośli)

Czasem oglądając stare zdjęcia lub ryciny, wyobrażamy sobie, że kiedyś na co dzień na wsiach chodzono w pięknych łowickich pasiakach lub krakowskich czapkach z piórem. Wbrew pozorom strój ludowy nie był jednak strojem codziennym, lecz noszono go od święta i na specjalne okazje. Każdy region (a niekiedy nawet każda wieś!) miał własny strój, który odróżniał go od sąsiadów. Podczas zajęć porozmawiamy o tym, czym były stroje ludowe, a następnie uczestnicy przygotują laleczki ubrane w wybrany strój.

III.8. Sztuka wycinanki łowickiej (kl. 0–3, kl. 4–6)

Wycinanki łowickie są szczególnym elementem łowickiego folkloru, ponieważ zachwycają feerią barw i misternych kształtów. Możemy zobaczyć okrągłe gwiazdy, prostokątne kodry czy ułożone pionowo tasiemki. Na warsztatach przyjrzymy się różnym rodzajom wycinanki łowickiej, by w końcu zmierzyć się ze stworzeniem własnego, неповtarzalnego motywu, który po oprawieniu będzie mógł dumnie zawisnąć na ścianie domu.

III.9. Zimowe wieczory w wiejskiej chacie (przedszkole, kl. 0–3)

Dawniej pory roku bardzo wpływały na codzienność ludzi mieszkających na wsi. Każda z nich miała sobie tylko przypisane zadania, prace i święta. Nadejście zimy spowalniało czas i zapowiadało przeniesienie czynności gospodarskich z pola w obręb zagrody i domu. Wieczory spędzano wspólnie, wykonując różne drobne prace np. skubanie pierza, haftowanie, szycie, naprawa sprzętów gospodarskich. Robiono też różne ozdoby, a przy tym opowiadano niezwykłe historie lub śpiewano. Przy ciepłym piecu i w dobrym towarzystwie – tak spędzano ten zimowy czas. Na zajęciach poznamy lepiej atmosferę tych zimowych wieczorów. Zrobimy także zabawki – lalki – używając do tego prostych materiałów.

IV. Kultyry świata

IV.1. Afryka – jeden kontynent, wiele kultury (kl. 4–8)

Afryka wydaje się tak odległym i nieznanym lądem, że często patrzymy na nią przez pryzmat całego kontynentu, a zapominamy o bogatej różnorodności kulturowej, jaką możemy znaleźć w poszczególnych regionach. Na zajęciach poznamy specyfikę kilku krajów, z których obecnie przyjeżdżają do Polski migranci: Nigerii, Senegalu i Somalii. Uczestnicy warsztatów posłuchają afrykańskich legend, pobawią się tak jak ich rówieśnicy mieszkający w Afryce i spróbują zrozumieć te odmienne kultury.

IV.2. Australia – czas snu. Aborygeńskie mity o Stworzeniu Świata (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Alcheringa to według wierzeń Aborygenów Czas Snu, w którym to tworzony był świat. Jest to też przestrzeń, w którą za pomocą rytuałów rdzenni mieszkańcy Australii przenoszą się do dziś. Do Czasu Snu odsyłają mity i opowieści powtarzane z pokolenia na pokolenie, które usłyszymy w trakcie warsztatu. Dowiemy się także, z czego słynie Australia, co takiego wydeptały kangury, zanim na Ziemi pojawił się człowiek, i na czym polega metoda kropkowania. Na koniec spróbujemy stworzyć własne mity tłumaczące zagadkowe zjawiska.

IV.3. Azja Centralna: od starożytności do dziś (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

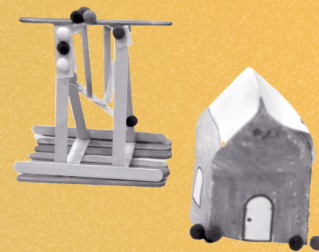
Co to za kraj, w którym wyszło morze? Gdzie znajduje się jedno z najdłuższych zamieszkałych miast na świecie? Co to jest szaszmaqam? Jak brzmi dojra? Historia i kultura Uzbekistanu i sąsiadujących z nim krajów sięgają tysięcy lat wstecz, jednak w Polsce wciąż niewiele o nich wiemy. W czasie warsztatów poznamy fascynującą kulturę Azji Centralnej, w czym towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych azjatyckich instrumentów.

IV.4. Bajki japońskie z wykorzystaniem teatrzyku kamishibai (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Kamishibai to japoński teatr ilustrowanych opowieści. Ta kreatywna metoda pracy z dziećmi pozwala cieszyć się literaturą i sztuką słowa w nowym wymiarze. Podczas spektaklu wyruszymy w podróż do Krainy Kwitnącej Wiśni. Poznamy przygody małego chłopca Uriego i jego psa Marudka, a także dowiemy się, z czego słynie Japonia. Uczestnicy będą mieli okazję stworzyć alternatywną wersję opowieści lub zaprojektować własny wachlarz.

IV.5. Chanuka (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Żydowskie święto Chanuka, znane również jako Dzień Ognia lub Święto Światła, trwa 8 dni i wiąże się z nim rytuał zapalania światła, świec i lampek oliwnych, umieszczonych na specjalnym dziesięciopaliowym świeczniku – chanukii. Podczas warsztatów zapoznamy się z historią oraz przebiegiem święta, poznamy towarzyszące mu żydowskie zwyczaje i potrawy.

IV.6. Chleb w kulturach świata (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Uważa się, że chleb jest znany ludzkości od przeszło 12 tysięcy lat. Przez tak długi okres zmienił swoje oblicze, ale cały czas ma duże znaczenie w wielu kulturach świata. Dowiemy się, z czego można robić chleb, a także jaki jest proces jego powstawania: od ziarna aż do bochenka. Zaznajomimy się również z polskim pieczywem obrzędowym. Dowiemy się, jak powstawały najdawniejsze chleby, jakie pieczywo robi się w innych kulturach i z jakimi zwyczajami jest to związane.

IV.7. Cygański tabor (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

W trakcie warsztatów uczestnicy będą mieli okazję poznać elementy barwnej kultury romskiej. Wyruszymy w wędrowkę cygańskim taborem, posłuchamy jednej z baśni przekazywanej sobie z pokolenia na pokolenie. Zobaczymy też, jak Romowie mają się współcześnie.

IV.8. Domy i domki – jak żyją ludzie w różnych częściach świata (kl. 0–3, kl. 4–6)

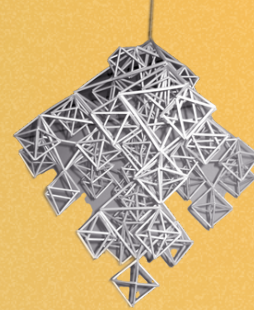
W jaki sposób i z jakich materiałów budowane są domy w różnych częściach świata? Jakie funkcje powinien spełniać dom i czy ma jakieś wyjątkowe przestrzenie? Czy wiecie co to jest pueblo, minka i kim są nomadzi? Na te i inne pytania odpowiemy podczas warsztatów.

IV.9. Dusza Portugalii (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Zapraszamy na podróż po słonecznej Portugalii! Na zajęciach poznamy legendę o Kogucie z Barcelos, posłuchamy fado i nauczymy się piosenki o złotym rozmarynie, z którego słynie ten kraj. Dotkniemy smaków, zapachów i barw. Spróbujemy zbliżyć się do tego, co określa się jako portugalską duszę. W wersji dla dzieci na zakończenie uczestnicy będą mogli wykonać pracę plastyczną, która będzie przypominać im o pięknie tego najbardziej wysuniętego na zachód kraju Europy.

IV.10. Dzień dziecka w Japonii (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Jeśli świętować, to tylko w Japonii! W tym kraju dzieci mają swoje święta 3 razy w roku! 5 maja przypada Kodomo no Hi – wyjątkowy dzień, w którym ulice miast i wsi przyozdabiane są w pokaźne talizmany na cześć dzieci. Na warsztatach sprawdzimy też, co wiemy o Kraju Kwitnącej Wiśni. Poznamy legendę o dzielnym karpie i wykonamy kolorowe ryby, które – jak mówi ten japoński zwyczaj – przynoszą szczęście i wyposażają dzieci w niezłomność i odwagę.

IV.11. Fińskie ozdoby bożonarodzeniowe himmeli (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Finowie cenią sobie tradycję, jej oryginalne, prastare oblicze, ale też nowe inspiracje. Dzięki temu stare, runiczne pieśni i szklane nowoczesne wzornictwo mogą funkcjonować obok siebie w kulturze, tworząc żywą tradycję charakterystyczną dla Finlandii. Na warsztacie poznamy kulturę Finlandii oraz tradycyjne fińskie dekoracje tzw. himmeli. Są to trójwymiarowe, wiszące dekoracje zrobione najczęściej ze słomy, o prostszych lub bardziej skomplikowanych geometrycznych kształtach. Dzisiaj robione są głównie w czasie Bożego Narodzenia, ale zgodnie z dawniejszą tradycją wykonywano je też w inne pory roku, zapewniały bowiem obfite plony, powodzenie i szczęście. Każdy uczestnik zajęć będzie miał możliwość zrobienia własnych ozdób himmeli.

IV.12. Gry i zabawy z różnych stron świata (przedszkole, klasy 0-3)

W jakie zabawy bawią się Wasi rówieśnicy mieszkający w innych częściach globu? Czy znają te same gry i zabawy, które my znamy? Z czego wykonane są ich tradycyjne zabawki? Spotkanie będzie okazją do poznania gier i zabaw, w które bawią się dzieci mieszkające w różnych krajach. Podczas zajęć odwiedzimy poszczególne kontynenty, zagramy i pobawimy się w popularne w gry i zabawy w różnych częściach globu. Na koniec każdy przygotuje własną zabawkę inspirowaną wybraną zabawką świata.

IV.13. Jak brzmią Chiny? Muzyczna podróż po Państwie Środka (przedszkole, kl. 0–3)

Chiny to ogromny kraj, gdzie spotyka się wiele kultur, tradycji i wierzeń. To także ojczyzna różnych tradycyjnych instrumentów, rytmów i melodii, które dla naszego europejskiego ucha mogą brzmieć egzotycznie, ale również fascynująco. Na spotkaniu zastanowimy się, jak brzmią współczesne Chiny, a jak mogły brzmieć dawniej, dowiemy się, co muzyka zawdzięcza chińskim wynalazkom oraz jak brzmi tradycyjny chiński instrument zwany bawu.

IV.14. Japońskie Święto Dzieci Shichi Go San (przedszkole, kl. 0–3)

Shichi Go San to barwne święto dzieci, które danego roku kończą 3, 5 i 7 lat. Liczby te przez Japończyków uważane są za szczęśliwe. Samo przyjście dziecka na świat stanowi szczególnie ważne wydarzenie w kulturze duchowej Japonii, jest traktowane jako zstąpienie istot boskich pod strzechy rodzicielskiego dachu. Z tej okazji będziemy świętować i my, goszcząc ilustrowany teatr opowieści – kamishibai. Zwieńczeniem warsztatu będzie wykonanie własnych strojów, w jakie przyodziewani są tego dnia jubilaci.

IV.15. Karnawałowa podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)

Karnawał to okres balów, maskarad i zabaw. Rozpoczyna się w dniu Trzech Króli, a kończy we wtorek przed Środą Popielcową, która jest początkiem Wielkiego Postu i oczekiwania na Wielkanoc. Podczas zajęć wybierzemy się w podróż – poznamy zwyczaje i tradycyjne obrzędy związane ze świętowaniem Karnawału w różnych zakątkach świata.

IV.16. Kultura – co to jest i jak ją rozumieć? (kl. 3–8)

Dla etnologii kultura to coś więcej niż kultura osobista, więcej niż muzyka, teatr, sztuka czy znane zabytki. Kultura to także wszystko to, co na pierwszy rzut oka trudniej zauważyć – czyli to, co robimy codziennie, jak się zachowujemy, co myślimy, jakie mamy tradycje czy zwyczaje. Na zajęciach porozmawiamy o różnorodności kulturowej, o tym jak zrozumieć osobę z innej kultury i jak komunikować się bez uprzedzeń.

IV.17. Mandala (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Zajęcia plastyczne z rysowania mandali. Oprócz okazji do kształcenia warsztatu plastycznego i wyobraźni, zajęcia mają na celu uwrażliwienie na różnorodność obyczajów i kultur na świecie.

IV.18. Mity, legendy i opowieści o stworzeniu świata (kl. 0–3, kl. 4–6)

Gdzie mieszkają bogowie i ilu ich jest? Czy świat powstał z wybuchu? Czy może z żółtego jaja lub wyrósł jak drzewo, a może wyłonił się z wielkiej wody? Uczestnicy warsztatu poznają kilka legend o powstaniu świata, a także wierzenia i symbole z różnych religii, m.in. mandalę – symbol harmonii i doskonałości świata.

IV.19. Muzyka Kaukazu. Przez Armenię i Azerbejdżan (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Kaukaz to wspaniałe góry, zabytki i starożytne miasta, ale także niezwykle bogata i piękna muzyka. Na zajęciach poznamy tradycyjne ormiańskie i azerskie instrumenty, a także rytmy i melodie, które towarzyszą ludziom tych kaukaskich narodów przez całe życie. Co to jest duduk i balaban, a jak się gra na dajrze i qaval? Tego wszystkiego dowiemy w czasie muzycznych warsztatów przybliżających kulturę Armenii i Azerbejdżanu.

IV.20. Na perskim dywanie (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Pewnie każdy z nas kojarzy bajkę o Aladynie. Ale czy wiecie, skąd wziął się tam latający dywan, magiczna lampa i czym naprawdę były dżiny? I czy faktycznie były niebieskie? Dowiemy się tego na zajęciach poświęconych perskiej kulturze, w czasie których poznamy też tradycyjne perskie instrumenty, takie jak ney, tombak, daf czy daire. Zastanowimy się, jaka muzyka mogła grać w pałacu szacha, a jakimi dźwiękami może wybrzmiewać tradycyjna perska biesiada i jak się do tego mają dywany (niekoniecznie latające).

IV. 21. Podróż Jedwabnym Szlakiem (przedszkole, kl. 0–3)

Zapraszamy na wyprawę starożytnym i tajemniczym Jedwabnym Szlakiem! Naszą podróż rozpoczniemy w Chinach, gdzie nauczymy się jeść pączkami, a następnie tropem baśni i opowieści podążymy do Azji Centralnej, zapoznamy się bliżej z kulturą starożytnej Persji i współczesnego Iranu oraz dowiemy się, czym się różni tradycja perska od arabskiej. W podróży towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych perskich, arabskich i chińskich instrumentów.

IV.22. Przez Maroko, Tunezję i Egipt. Muzyczna podróż po Afryce Północnej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Pustynia, piramidy, ciepłe morze, słowem – idealne miejsce na wakacyjny wypoczynek. Ale kraje Maghrebu, czyli Afryka Północna, to jednak także fascynująca kultura i sztuka! Skupimy się na poznaniu tajników tradycyjnej arabskiej muzyki. Uczestnicy poznają muzykę Afryki Północnej, w tym takie instrumenty jak bendir, darabuka, riq czy ney arabski, a także stworzą i zagrają swój własny rytm!

IV.23. Santería, czyli świat kubańskich wierzeń (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

¡Hola, bienvenido a Cuba! Kuba to piękne plaże, palmy, słońce i morze. Jednak to nie jedyne atrakcje tego niezwykłego wyspiarskiego kraju. Kuba ma bardzo bogatą i ciekawą kulturę, którą naprawdę warto poznać! Jedną z niezwykle ciekawych rzeczy jest z pewnością santería, czyli kubańska religia, w której splatają się chrześcijańscy święci i afrykańskie bóstwa zwane Orichás. Na zajęciach poznamy kolorowy świat kubańskich wierzeń i zrobimy maskę inspirowaną jedną z Orishás.

IV.24. Słodka Turcja. Muzyka i kuchnia (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Zapraszamy na kulinarną i muzyczną podróż po Turcji! Czy jedliście kiedyś chatwę? A bakławę lub lokum? Odwiedzając Turcję, trzeba zapamiętać o diecie, bo kuchnia tego kraju słynie ze smakowitych deserów. Skąd pochodzą i co mówią nam o tureckiej kulturze? Jaki jest związek jedzenia z muzyką? Jakie instrumenty można było usłyszeć na dworze sułtana, a jakie wybrzmiewają dzisiaj na tureckich ulicach i targach? Dowiemy się tego wspólnie w trakcie warsztatów będących podróżą po kulinarnych i muzycznych tureckich tradycjach.

IV.25. Sowy – tajemnicze i nieuchwytnie. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–3, kl. 4–6)

Sowa to ptak nocy, od wieków owiany tajemnicą. Przypisywano jej mądrość i magiczne moce. Wierzenia dotyczące sów pochodzą z różnych zakątków świata. Sowy były wiązane z bogami, uznawano je za opiekuńcze zwierzęta totemiczne, czy też posądzano o niesienie złych wróżb. Na zajęciach poznamy najciekawsze legendy prezentujące sowy w różnych kulturach. Zastanowimy się, jakie współcześnie nadajemy sowie atrybuty, a także wykonamy pracę plastyczną z sowim motywem.

IV.26. Wielkanocna podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)

Wielkanoc jest najstarszym i najważniejszym świętem religijnym w chrześcijaństwie. Każdy chrześcijański kraj obchodzi ją w szczególny sposób: do znanych i jednakowych tradycji, które są uniwersalne dla całego świata, dodaje swoje lokalne obrzędy i zwyczaje. Podczas zajęć zostaną przedstawione różne sposoby świętowania Wielkanocy w wybranych krajach świata. Uczestnicy zapoznają się również z dawnymi polskimi zwyczajami, które współcześnie albo popadły w zapomnienie, albo nie są już tak powszechnie rozpoznawalne jak kiedyś.

IV.27. Wielokulturowość wczoraj, dziś i jutro. Rozmowy o różnicach kulturowych (kl. 4–8)

Wielokulturowość ma bardzo wiele twarzy. Może to być występowanie na danym obszarze więcej niż jednej kultury albo może to być polityka państwa wyrównująca nierówności społeczne. Niektórzy uważają, że prawdziwa wielokulturowość zachodzi tylko wtedy, kiedy wszystkie grupy społeczne są sobie równe, wszystkie okazują sobie pełny szacunek i zrozumienie. Podczas zajęć porozmawiamy o różnym rozumieniu wielokulturowości, o sposobach funkcjonowania w zróżnicowanym środowisku oraz o konsekwencjach z tego wynikających.

IV.28. Wokół gruzińskich legend (przedszkole, kl. 0–3)

To warsztaty przybliżające dzieciom kulturę Gruzji. Mali uczestnicy będą mieli okazję przyjrzeć się, jak wygląda życie ich rówieśników, m.in. dowiedzą się, dlaczego dzieci traktowane są w Gruzji szczególnie, poznają gruzińskie legendy oraz kotysanki. Zajęcia prowadzi edukatorka, która wielokrotnie przemierzyła ten różnorodny kraj.

V. Tematy społeczne i antropologiczne

V.1. Antropologia zmiany (kl. 7–8, liceum)

Siódmoklasisto, ósmoklasisto, jednak nie jesteś gimnazjalistą – jak się czujesz z taką zmianą? Jeśli jest to dla Ciebie choć trochę trudne, niepokojące i próbujesz zrozumieć i odnaleźć się w nowej sytuacji albo jesteś wśród tych, dla których zmiana to ciekawe i intrygujące zjawisko – zapraszamy na zajęcia, na których porozmawiamy o różnych znaczeniach słowa zmiana. Przede wszystkim zastanowimy się, czym jest zmiana w kulturze, a także czym jest sama kultura.

V.2. Biało-czerwony popcorn, czyli kultura popularna jako nośnik tożsamości narodowej (liceum, dorośli)

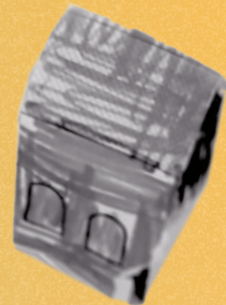
Jak zauważył brytyjski antropolog kultury Michael Billig, tożsamość narodowa jest podtrzymywana nie tylko podczas politycznych wieców i nauki historii, lecz także w praktyce codzienności. Nawyki żywieniowe, media, moda i rozrywka, ale też krajobraz bardziej niż narodowe symbole takie jak flaga, hymn i godło nieustannie przypominają nam o narodowej przynależności. Podczas warsztatu zwrócimy uwagę na to, co jest nośnikiem tej tożsamości. Przyjrzymy się pozornie banalnemu zjawiskom codzienności i temu, jak za ich pomocą nieustannie manifestujemy to, kim jesteśmy.

V.3. Edukacja obywatelska. Janusz Korczak i dziecięce marzenia. Tworzenie Kodeksu Praw Dziecka (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Warsztaty oparte są na kreatywnej pracy z książką Iwony Chmielewskiej „Pamiętnik Blumki”. Dowiemy się, jak wyglądało życie dzieci w Warszawie lat wojennych. Poznamy postać Janusza Korczaka stojącego na straży dziecięcych praw i marzeń. Będziemy rozmawiać o sytuacji dzieci na całym świecie. Stworzymy własny kodeks praw. Forma warsztatów jest dostosowana do wieku uczestników.

V.4. Etnomuzykologia (liceum)

Z czego zrobiony był pradawny flet lub bęben? Do czego szaman używał pieśni? Co łączy koncert filharmoniczny z pieśniami śpiewanymi przez kibiców na stadionie? Spotkanie będzie poświęcone muzyce i pierwszym instrumentom, które towarzyszyły ludziom wielu kultur od zarania dziejów, a także temu, jak współcześnie odbieramy muzykę i korzystamy z niej na co dzień. Omówimy, w jakich kontekstach etnomuzykolog może badać muzykę pośród innych aspektów kultury dawnej i współczesnej, a także porozmawiamy o funkcjach muzyki w kulturze – w codzienności i świętowaniu.

V.5. Od Banku Czasu i Wymiennika do Ubera, czyli kultura daru dziś (liceum, dorośli)

Czy mechanik samochodowy może wymienić godzinę swojej pracy za godzinę pracy lekarza? A czy facebookowe lajki nie pełnią podobnej roli jak melanezyjska wymiana Kula? Celem naszego spotkania będzie etnograficzna refleksja nad zjawiskiem daru i wymiany dzisiaj. Przyjrzymy się wybranym „wymiennikom” takim jak Bank Czasu czy alterkowi Wymiennik. Sprawdzimy, jak radzą sobie greckie wioski w dobie kryzysu i jak modę na „wymianę” sprytnie wykorzystują podmioty komercyjne takie jak Uber czy Airbnb. Jak przystało na etnologów, zastanowimy się nad źródłami popularności zjawiska „wymiany” oraz jego funkcją i znaczeniami. I oczywiście się wymienimy.

V.6. Podwórko, ulica, dzielnica, czyli miasto jako część wspólna (liceum, dorośli)

„Miasto jest nasze!” – wołają dziś aktywiści, kierowcy, rodzice z dziećmi, cykliści i artyści. Ale czyje miasto jest naprawdę? Obecnie ponad połowa spośród 7 miliardów mieszkańców ziemskiego globu żyje w miastach, a współczynnik zurbanizowania wzrasta z roku na rok. Tym samym miasto stało się nowym środowiskiem życia nie tylko dla człowieka, lecz także dla zwierząt i roślin, które również szukają bardziej korzystnych możliwości do przeżycia i rozwoju. W mieście niczym w soczewce zdają się skupiać lokalne i globalne problemy związane z przemianami ekologicznymi, społecznymi i kulturowymi ostatnich lat. Jednym z takich miast jest Warszawa. W czasie warsztatów „wyruszymy” na nasze ulice i podwórka, by zapytać o przestrzeń publiczną i lokalną tożsamość. Używając etnograficznych narzędzi badawczych, zastanowimy się, co dzisiaj oznacza być sąsiadem i czy nie koszenie trawy może być gestem politycznym.

V.7. Społeczność oparta na empatii (liceum)

Poznaj poziomy empatii w rozwoju człowieka i dowiedz się, jak możesz je zastosować w swoich społecznościach. Kiedy empatia w społeczności jest ważna? Co nam daje? Kiedy jej używamy i do czego? Czy podczas pandemii granice empatii są zmienne? Na warsztatach wspólnie odpowiemy na powyższe pytania, zastanawiając się, jak dzięki rozwojowi empatii możliwa jest zmiana samego siebie i swoich relacji z otoczeniem. Dzięki warsztatom uczestnicy dowiedzą się, jak rozpoznawać empatię oraz jak łączyć ją ze zmianą.

V.8. Społeczność w czasach pandemii (liceum)

Jak wyglądają grupy, w których uczestniczysz w okresie izolacji? Co się zmieniło? Jak teraz porozumiewasz się z innymi? Jak spędzasz z nimi czas? W czasie warsztatów zastanowimy się, jakie lifehacki [sprawdzone sposoby] sprzyjają dobremu funkcjonowaniu w okresie dystansowania społecznego. Celem zajęć jest świadome dostrzeżenie zmian w funkcjonowaniu społeczności przed pandemią i w jej trakcie. Uczniowie poznają sposoby radzenia sobie z pandemią w przeszłości oraz wymienią się swoimi sposobami na życie w czasie pandemii.